

Deklaracija evropskih ministrov za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter Evropske komisije, ki so se sestali 29. in 30. novembra 2002 v Kopenhagnu, o krepitvi evropskega sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju

»Kopenhagenska deklaracija«

V zadnjih letih je sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju na evropski ravni dobilo odločilno vlogo pri oblikovanju prihodnje evropske družbe.

Z gospodarskim in družbenim razvojem v Evropi postaja v zadnjem desetletju vedno opaznejša potreba po evropski razsežnosti izobraževanja in usposabljanja. Poleg tega prehod na gospodarstvo, ki temelji na znanju in je sposobno zagotoviti trajnostno gospodarsko rast z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo družbeno medsebojno povezanostjo, prinaša nove izzive za razvoj človeških virov.

Širitev Evropske unije prinaša nove razsežnosti in številne izzive, možnosti in zahteve, povezane z delom na področju izobraževanja in usposabljanja. Zlasti je pomembno, da pristopne države članice že od samega začetka sodelujejo kot partnerice pri pobudah za izobraževanje in usposabljanje na evropski ravni.

Nadaljnji razvoj evropskih programov izobraževanja in usposabljanja je ključni dejavnik za izboljšanje sodelovanja na evropski ravni.

Bolonjska deklaracija o visokošolskem izobraževanju iz junija leta 1999 je uvedla novo okrepljeno evropsko sodelovanje na tem področju.

Marca leta 2000 je Evropski svet v Lizboni priznal, da ima izobraževanje pomembno vlogo kot sestavni del gospodarske in socialne politike pri krepitvi konkurenčnosti Evrope v svetu in kot jamstvo za zagotovitev medsebojne povezanosti naših družb in vsestranskega razvoja njenih državljanov. Evropski svet je za Evropsko unijo določil strateški cilj, naj razvije najbolj dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. Razvoj visokokakovostnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja je odločilni in sestavni del te strategije, zlasti v smislu spodbujanja socialne vključenosti, medsebojne povezanosti, mobilnosti, zaposljivosti in konkurenčnosti.

V poročilu o Konkretnih prihodnjih ciljih sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki ga je potrdil Evropski svet v Stockholmu marca leta 2001, so opredeljena nova področja za skupne ukrepe na evropski ravni, da bi dosegli cilje, ki jih je postavil Evropski svet v Lizboni. Ta področja temeljijo na treh strateških ciljih poročila, ki so: izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji, večja dostopnost do sistemov izobraževanja in usposabljanja za vse ter odpiranje sistemov izobraževanja in usposabljanja širšemu svetu.

Marca 2002 je Evropski svet v Barceloni potrdil Delovni program o spremljanju poročila o ciljih, ki zahteva, da evropsko izobraževanje in usposabljanje do leta 2010 dosežeta svetovna merila kakovosti. Poleg tega zahteva tudi nadaljnje ukrepe za uvedbo načinov, s katerimi bi zagotovili preglednost diplom in kvalifikacij, spodbujanje ukrepov, podobnih bolonjskemu procesu, toda prilagojenih poklicnemu izobraževanju in usposabljanju.

Kot odgovor na zahtevo iz Barcelone je Svet Evropske unije (izobraževanje, mladi in kultura) 12. novembra 2002 sprejel Resolucijo o krepitvi sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Države članice in Komisijo poziva, naj skladno s svojimi pristojnostmi vključijo države kandidatke in države EFTE/EGP in tudi socialne partnerje, da bodo sodelovali pri spodbujanju večjega sodelovanja pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Strategije za vseživljenjsko učenje in mobilnost so bistvenega pomena pri spodbujanju zaposljivosti, aktivnega državljanstva, socialne vključenosti in osebnega razvoja¹. Razvoj na znanju temelječe Evrope in zagotavljanje odprtega evropskega trga delovne sile za vse je glavni izziv za sisteme poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi in vse zadevne akterje. Enako velja za potrebo po stalnem prilagajanju teh sistemov novemu razvoju in

¹ Prednostne naloge, opredeljene v Resoluciji o vseživljenjskem učenju, ki jo je 27. junija 2002 sprejel Svet Evropske unije (izobraževanje in mladi).

spreminjajočim se zahtevam družbe. Večje sodelovanje pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju bo pomembno prispevalo k zagotovitvi uspešne širitve Evropske unije in izpolnitvi ciljev, ki jih je določil Evropski svet v Lizboni. Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP) in Evropska ustanova za usposabljanje sta pomembna organa za podporo tega sodelovanja.

Bistvena vloga socialnih partnerjev v družbenogospodarskem razvoju se kaže tako v evropskem socialnem dialogu in tudi pri ukrepih evropskih socialnih partnerjev za vseživljenjski razvoj usposobljenosti in kvalifikacij, sprejetem marca 2002. Socialni partnerji imajo nepogrešljivo vlogo pri razvoju, potrjevanju in priznavanju poklicnih usposobljenosti in kvalifikacij na vseh ravneh ter pri spodbujanju večjega sodelovanja na tem področju.

Krepitev sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju bo usmerjena na te prednostne naloge:²

Na podlagi teh prednostnih nalog si želimo povečati prostovoljno sodelovanje pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju, da bi spodbudili medsebojno zaupanje, preglednost in priznanje usposobljenosti in kvalifikacij ter s tem oblikovali temelje za povečanje mobilnosti in olajšanje dostopa do vseživljenjskega učenja.

Evropska razsežnost

- Okrepitev evropske razsežnosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, da bi se izboljšalo tesnejše sodelovanje, s katerim bi olajšali in spodbudili mobilnost in razvoj sodelovanja med ustanovami, partnerstev in drugih nadnacionalnih pobud, s čimer bi povečali ugled evropskega izobraževanja in usposabljanja v mednarodnem okviru, tako da bo Evropa priznana kot priporočilo za učence po vsem svetu.

Preglednost, obveščanje in usmerjanje

- Povečanje preglednosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju z izvajanjem in racionalizacijo informacijskih orodij in mrež, vključno z združitvijo veljavnih listin, kot so evropski življenjepisi, dodatki k diplomam in potrdilom, Skupna evropska priporočila za jezike in EUROPASS, v eno samo ogrodje.
- Okrepitev usmeritev, sistemov in prakse, ki podpirajo obveščanje, usmerjanje in svetovanje v državah članicah, na vseh ravneh izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja, zlasti v zvezi z vprašanji, ki se nanašajo na dostop do učenja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter prenosljivost in priznavanje usposobljenosti in kvalifikacij, da bi podprli poklicno in zemljepisno mobilnost državljanov v Evropi.

Priznavanje usposobljenosti in kvalifikacij

- Preučevanje, kako bi lahko spodbudili preglednost, primerljivost, prenosljivost in priznavanje usposobljenosti oziroma kvalifikacij med različnimi državami in na različnih ravneh z razvojem priporočenih ravni, skupnih načel za potrjevanje in skupnih ukrepov, vključno s prenosnim nabirnim sistemom za poklicno izobraževanje in usposabljanje.
- Večja pomoč pri razvoju usposobljenosti in kvalifikacij na sektorski ravni z okrepitevijo sodelovanja in usklajevanja, zlasti z vključevanjem socialnih partnerjev. Več pobud na ravni Skupnosti, na dvostranski in večstranski podlagi, skupaj z že ugotovljenimi pobudami v različnih sektorjih, ki so usmerjene k vzajemno priznanim kvalifikacijam, ponazarja ta način.
- Razvoj niza skupnih načel v zvezi z veljavnostjo neformalnega in vsakodnevnega učenja, da bi bila zagotovljena večja skladnost načinov v različnih državah in na različnih ravneh.

Zagotavljanje kakovosti

- Spodbujanje sodelovanja pri zagotavljanju kakovosti s posebnim poudarkom na izmenjavi modelov in metod ter tudi skupnih meril in načel za kakovost v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.
- Usmerjanje pozornosti na izobraževalne potrebe učiteljev in mentorjev v vseh oblikah poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

² Prednostne naloge, opredeljene v Resoluciji o spodbujanju krepitve evropskega sodelovanja pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju, ki jo je 12. novembra 2002 odobril Svet Evropske unije (izobraževanje, mladi in kultura).

Načela, ki so podlaga za večje sodelovanje v poklicnem izobraževanju in usposabljanju:

- Sodelovanje mora temeljiti na cilju za leto 2010, ki ga je postavil Evropski svet v skladu s podrobnim delovnim programom in spremljanjem poročila o ciljih, da bi zagotovili skladnost s cilji, ki jih je določil Svet Evropske unije (izobraževanje, mladi in kultura).
- Ukrepi morajo biti prostovoljni in se razvijati s sodelovanjem "od spodaj navzgor".
- Pobude morajo biti usmerjene na potrebe državljanov in uporabniških organizacij.
- Sodelovanje mora biti tako, da vključuje države članice, Komisijo, države kandidatke, države EFTE/EGP in socialne partnerje.

To deklaracijo je treba izvajati tako, da bi zagotovili učinkovito in uspešno uresničevanje večjega evropskega sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju:

1. Izvajanje okrepljenega sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju bo sčasoma postalo sestavni del nadaljevanja poročila o ciljih. Komisija namerava uporabiti ta celostni način pri svojem poročanju Svetu Evropske unije (izobraževanje, mladi in kultura) v časovnem razporedu, ki je bil že sprejet za delo v zvezi s poročilom o ciljih. Zaželeno je, da se nadaljnja krepitev sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju v celoti vključi v nadaljnje izvajanje poročila o ciljih.
2. Delovna skupina Komisije, ki bo imela podoben status kot delovne skupine pri nadaljevanju poročila o ciljih in bo v prihodnje vključevala tudi države članice, države EFTE/EGP, države kandidatke in evropske socialne partnerje, bo nadaljevala z delom za zagotovitev učinkovitega izvajanja in usklajevanja krepitev sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Neformalni sestanki generalnih direktorjev za poklicno usposabljanje, ki so bili začetniki te pobude v Brugesu leta 2001, bodo pomembno vplivali na usmerjanje in spodbujanje nadaljnjega dela.
3. V tem okviru bo prvotno težišče od zdaj do leta 2004 na konkretnih področjih, na katerih delo že poteka, to so razvoj enotnega okvira preglednosti, prenosni nabirni sistem v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter razvoj orodij kakovosti. Druga področja, ki bodo neposredno vključena kot popolnoma celovit del nadaljevanja poročila o ciljih, ki je organizirano v osmih delovnih skupinah in skupini za kazalnike, so: vseživljenjsko usmerjanje, neformalno učenje in izobraževanje učiteljev in mentorjev za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Komisija namerava v svojem poročilu iz prvega odstavka objaviti, kakšen je bil napredek pri teh ukrepih.

Ministri, pristojni za poklicno izobraževanje in usposabljanje, in Evropska komisija so potrdili potrebo po uresničevanju ciljev in prednostnih nalog za ukrepe iz te deklaracije ter po udeležbi pri krepitevi sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, vključno s socialnimi partnerji. Srečanje, na katerem bodo presojali o napredku in svetovanju pri prednostnih nalogah in strategijah, bo čez dve leti.